

„A hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi beilleszkedése, és az őket segítő intézményes lehetőségek megléte és hiánya egy kisvárosban”

A gyermek és ifjúságvédelem témaköréhez leggyakrabban kapcsolódó fogalmak, kifejezések a „veszélyeztetettség”, „nehezen nevelhetőség”, ill. a „hátrányos helyzet”. Azonban nem mindig egyértelmű, hogy mit is értünk az említett fogalmak tartalma alatt. Alapvetően abból a tényből kell kiindulnunk, hogy az egészséges személyiség képes beilleszkedni a pozitív társadalmi normákat követő csoportokba, közösségekbe úgy, hogy ezáltal saját személyisége is tovább gazdagodik. A társadalmi beilleszkedés így nem jelent számára egészségtelen feszültséget, nem akar kitörni a közösségből, a társadalmi értékeket magáévá teszi, magatartása nem válik deviánssá. Amennyiben mégsem képes az említett beilleszkedésre, akkor kerülhet sor a segítő szakember(ek) közreműködésére. A szociális, ill. a gyermek –és ifjúságvédelem területén dolgozó szakemberek munkájának segítésére rendelkezésre állnak a jog által biztosított keretek, ill. a szociális és egészségügyi ellátórendszer intézményei. Ahhoz, hogy a beavatkozás a megfelelő eredményt érhesse el, elsősorban a problémával kell tisztában lenni. Ennek meghatározása azonban csak a fogalmak pontos és egyértelmű használata során lehetséges.

A hátrányos helyzet valamikor azt jelentette, hogy a fizikai dolgozók gyermekeinek kevesebb esélye volt, hogy bekerülhessenek a színvonalasabb oktatást biztosító intézményekbe, ezáltal jobb szakmát, magasabb iskolai végzettséget szerezhessenek. Ekkor még a hátrányos helyzet nem a gyermek testi, szellemi, erkölcsi képességeinek hátrányát jelentette. A problémák kezelésében sokkal inkább a társadalom nyitottá válásának folyamatát elősegítő változások, döntések voltak a meghatározók. Napjainkban a fogalom meghatározása sok tekintetben meghatározott. A társadalom polarizálódása, az egyes csoportok, rétegek életszínvonalának egymástól egyre távolabb kerülése felveti az anyagi helyzet miatt hátrányos helyzetbe kerülő gyermekek problémáiról való gondoskodás feladatát is. Ezen a ponton kapcsolódik a rendszerbe a szociálpolitika, amely a rendelkezésre álló eszközökkel próbálja kompenzálni a társadalomban meglévő anyagi egyenlőtlenségekből fakadó hátrányokat (pénzbeli és természetbeni juttatások, intézményes elhelyezés, munkalehetőség keresésének elősegítése, stb.)

A nehezen nevelhetőség (szociális inadaptáció) fogalmán a személyiség társas viszonyainak zavarára épülő, különböző típusú viselkedés –rendellenességet értünk, amely normál értelmi képességű gyermekeknél elsősorban az iskolai környezetben nyilvánul meg, és optimális pedagógiai tevékenység útján korrigálható.

A veszélyeztetettség a személyiséget teljességében érinti, a fejlődését alapjaiban gátolja. A veszélyeztetettség akkor áll fenn, ha személyiség alapvető szükségleteinek kielégítése nem történik meg. Ilyenek a biológiai szükségletek, biztonság szükséglete, szeretet szükséglet, megbecsülés, stb.

A gyermekvédelmi tevékenység akkor éri el célját, ha folyamatos és szervezett tevékenységről tudunk gondoskodni. A gyermekvédelmi értelmezés szerint, a nevelési ártalmakat elhárító, a bekövetkezett károsodásokat enyhítő (megszüntető) folyamatos, szervezett tevékenységet nevezünk gondozásnak. Feladatköre két csoportba osztható: nevelőintézményi gondozás, ill. szociális segítség. A szociális szolgáltatások megszervezése a települési önkormányzatok, valamint a megyei önkormányzatok feladata. Azt, hogy milyen típusú ellátást kell egy önkormányzatnak biztosítani a településen a jogszabály a lakosságszámtól teszi függővé. Azon ellátások megszervezéséről, melyeket a jogszabály nem utal a települési önkormányzat hatáskörébe, a megyei önkormányzatoknak kell gondoskodniuk. A legalább 2000 lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat a településen illetve a megyében fővárosban élő szociálisan rászorultak ellátásának megszervezése érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

Forrás: Girán János Szociológiai és szociálpolitikai alapismeretek
Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába
www.szmm.gov.hu

szerző: Bánkiné Szunyi Beáta /Csongrád, Szekszárd, Tömörkény, Pálmonostora/